

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vsih vrst je plačati po Din 250 od petič vrste. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Naša gospodarska organizacija.

Naša gospodarska organizacija je zadobila svojo jakost, ki bo lahko močna opora tudi naši stanovski organizaciji. Brez nje bi bili šibki! Naš stan ima vse predpogoje za dobro stanovsko — gospodarsko organizovanje, ima pa tudi dane predpogoje za zelo široko gospodarsko in kulturno prosvetno udejstvovanje v narodu.

Temelj našemu gospodarskemu organizovanju je naša stanovska organizacija. Ta organizacija, ki si je v svojem početku nadela naloge združiti celokupno učiteljsko v eno samo močno stanovsko falango, zastopajoč vedno in povsod le interese prosvete, šole in učiteljskega stanu, je storila dosežaj v polni meri svojo dolžnost. V najhujših časih ni klonila, ampak šla je po svoji natančno začrtani poti, premostila je vse ovire in se tako povzpela na današnji višek, na katerem se hoče vzdržati in si utrditi svoje pozicije še širše. In smelo lahko trdimo, da se imamo baš tej organizaciji zahvaliti, da je ostal najvažnejši činitelj in ustvaritelj med našim narodom — učitelj — kot najagilnejši pionir prosvete in nosilec kulture, trden in neomajen v svojem značaju, plemenit v svojih idejah, zaupajoč predvsem v svojo lastno silo in v moč organizacije. Ravno ta zavest in ta plemenitost sta dvignili ugled našega stanu in s tem pripomogli do še intenzivnejšega dela in lepših uspehov v proseh šole in naroda.

Reči pa moram, da bi bila sama stanovska organizacija brez dovoljnih materialnih sredstev ostala šibka, ne bila bi kos svoji veliki nalogi, ker bi ji manjkalo prave življenjske odporne sile in bi tako ne mogla doseči istega razmaha, v katerem se dejansko danes nahaja.

Zato je jelo učiteljsko pravočasno misliti tudi na gospodarsko osamosvojitve, ki naj bi v prvi vrsti služila v podkrepitve že obstoječe stanovske organizacije in pripravljala obenem teren nadaljnjemu delu in razvoju, bodisi na strogo stanovskem, kakor tudi na gospodarskem polju. Ta ideja je našla med učiteljskim kralju mnogo odmeva in tako se je razvila iz stanovske, še gospodarska organizacija, ki se je posebno v zadnjem času tako močno razvila, da vrši danes vsestransko svojo stanovsko nalogo in kulturno mislijo v korist poedincu, kakor tudi celokupnemu učiteljskemu in narodu.

Ne bilo bi umestno propagirati ideje le ene ali samo druge organizacije, kajti s tem bi zašli v enostranstvo, manjkalo bi eni, kakor drugi potrebne živahnosti in življenja in tako bi nastal večji ali manjši zastoj, ki bi povzročil neuspehe, bodisi na eni ali drugi strani. Iz tega lahko sklepamo, da je ena organizacija brez druge skoro nemogoča. Harmonično se morata zlit v medsebojnem podpiranju, delovati morata skupno obe organizaciji, podpirati druga drugo moralno in dejansko, ker le tedaj je mogoče doseči oni smoter, ki ga predvideva naš delovni gospodarski program. V dosego tega pa je treba predvsem globoke stanovske zavesti in temeljitega razumevanja za razvoj tega skupnega organizatoričnega dela in ustvarjanja. V dobri organizaciji je moč in če se te moči zavedamo, bomo storili vse, da to moč s smotrenim delom povečamo in jo skušamo izkoristiti v prid stanu in naroda.

Organizacija pa je šele takrat dobra, ako stori vsak njen član v polni meri svojo dolžnost z zavestjo, da kar koristi organizaciji, koristi samemu sebi, bodisi v stanovskem ali gospodarskem oziru. Ne pozabimo nikdar svojih gospodarskih ustanov, bodimo z njimi v trajnem stiku, poslužujmo se jih, priporočajmo jih povsod in tako bodo te gospodarske ustanove procvitale in uspevale, učiteljsvo pa bo deležno sadov svojega trudopolnega in plodonosnega dela. S programom pozitivnega dela pojdemo na pot, in uspeh nam bo z jamčen. Nikakega omahovanja in ne brezbriznosti, ne zabredimo v letargijo — ampak krepko po začrtani poti dalje, da dosežemo cilj, za katerim stremimo; to je, da privedemo svojo stanovsko — gospodarsko organizacijo do popolnosti in na višek razvoja. To bodi smoter vsakega posameznika, vsakega tovariša in tovarišice, delajmo v tem zmislu in videli bomo kmalu znake napredka in potencirane moči. Torej ne z negacijo in omalovaževanjem, ampak s podvojeno silo vsi na delo; vsak naj po svoji moči skuša dvigniti na ta ali oni način ugled in moč te organizacije in tako bomo lahko s ponosom zrlji v bodočnost, ko bosta stanovska zavest in gospodarsko razumevanje prešla v meso in kri vsakemu posamezniku te velike, kulturne družbe. Takrat bomo na pravem višku in delo naše bo lahko.

Treba je le nekoliko dobre volje in se uglobiti v posamezne gospodarske probleme, jih skušati rešiti in tako dvigniti potom organizacije sebe in ves naš stan. Ako bomo gospodarsko jaki, bomo močni tudi stanovsko in obratno, a to le v tem slučaju, če bomo zadostili vsem onim zahtevam, ki nam jih nalaga tok časa in današnje razmere.

Podpirajmo tedaj svoje lastne gospodarske ustanove, ki so sad našega dela in truda, skušajmo jih gospodarsko in moralno dvigniti, ker le na ta način zagotovimo sebi in celemu stanu lepšo bodočnost.

Naše delo se pa razteza še dalje! Ne samo v organizaciji sami, ampak tudi izven nje nas čaka še ogromno gospodarsko delo, za katero je pokličan ravno učitelj, da ga izvrši in realizira. To delo pa zamore izvršiti le oni, ki je sam gospodarsko dovolj orijentiran; to delo je — delo na narodno-gospodarskem polju!

S tem, da smo se samo poglabili v razne gospodarske probleme, da smo dvignili svojo gospodarsko organizacijo na višek popolnosti, smo postavili obenem podlago nadaljnjemu delu na narodno-gospodarskem polju, ki nas še čaka, da ga izvršimo. Dvigniti najprej sebe, stanovsko in gospodarsko — to bodi naša naloga — zato pa krepko na delo med narod, da storimo tudi njega sebi enakega. Da pa bomo kos tej veliki nalogi, bi bilo dobro in priporočljivo, uvesti za učiteljsvo v prostem času, to je v velikih počitnicah gospodarsko — komercialne organizacijske tečaje s potrebnimi predavanji in ekskurzijami, kjer naj bi se udeležencem nudila ugodna prilika se seznaniti z raznimi gospodarskimi in organizacijskimi problemi, s praktično administracijo gospodarskih ustanov in z drugimi potrebnimi predmeti. Upam, da bo to izvedljivo in v tem upanju kliče vsem: na delo!

Murgo—

U čl. 37.: Uvečana stanarina neka se v Uredbi odredi tako, da obuhvati sve veče gradove, industrijske krajeve in takodje prostor od 10 km na severnoj državnoj granici od Koprivne do Radgone in Prekmurje.

Napominjemo, da učiteljsvo u tim gradovima nema školskih stanova, a kirija je vrlo velika, tako isto su stanovanske neprilike i u industrijskim krajevima, a ono učiteljsvo u zagraničnom kraju dobije ga samo po velikoj ceni, jer tamo žive tudje narodnosti, pa je potreba, da dobiju uvečanu stanarinu iz nacionalnih i državnih razloga.

U čl. 39.: Uredba o odredjivanju stanarine kod školskih stanova, treba što pre da se izda jer bez toga ne može se učiteljsvo pravilno razvrstati.

Pri tom označiti kakav stan pripada upravitelju i drugim učiteljima, da li je higijenski i ako je nepotpun stan, onda pri uračunavanju da se odbije izvesna suma.

U čl. 40.: Nagrade na platu u novcu ili u naturi neka se odredjuju za sledeće slučaje:

a) Upraviteljima škola da se odredi naročiti upraviteljski dodatak. Po starom zakonu njima je to priznato i isplaćivano a poslednjim budžetom to im je bilo oduzeto. Zato da se taj dodatak opet odredi.

Službeni položaj upravitelja, koji se donekle izdiže iznad grupe u kojoj se nalazi, a da ipak ne može biti razvrstan u koju višu grupu kako to odredjuje čl. 40. zak. o činov., zato je to opravdano po tom čl. da za svoj izuzetan rad imaju i naročitu nagradu.

Pored učiteljske redovne dužnosti upravitelj vrši i napornu upraviteljsku dužnost; on je odgovoran za red, rad i celokupnost škole; u školskom odmoru mora da sedi u mestu službovanja na dužnosti; ima odgovornost i u pogledu odnosa sa pretpostavljenim i sa potčinjenim; odgovoran je za neposećivanje škole. Od svega toga ostali učitelji su oslobođeni, i ako imaju veće dužnosti, oni su ipak nepravično uvršćeni sa ostalim učiteljima u istoj grupi.

b) Školskim nadzornicima, na osnovi čl. 40. zak. o činov., takodje treba da se odredi naročita nagrada.

Oni su sada uvršćeni zajedno sa učiteljima u istoj grupi i ako vrše starešinsku dužnost.

Prema čl. 40. zak. o činov. i njima se mora dati naročita nagrada, jer vrše naročitu dužnost.

c) Učiteljsvo na severnoj nacionalnoj i državnoj granici, u planinskim mestima, koje vrši službu u najtežim prilikama, treba dati naročiti dodatak prema čl. 40. zak. o činov.

Učitelji u udaljenim krajevima imali su ranije naročiti dodatak, inače ne bi išli spremni učitelji u te krajeve, koji s obzirom na državne i nacionalne interese jesu tamo najpotrebniji. Zato treba učitelje dobro nagraditi i najspremnije slati tamo, da bi se mogli posvetiti specialno svojoj dužnosti. Zbog izuzetnih prilika pored rada u školi učitelj mora još više raditi i van škole i tako sve njegovo slobodno vreme je zauzeto.

Iz navedenih razloga opravdano je, da se učiteljima za taj težak rad da i naročita nagrada.

U čl. 112.: Besplatno lečenje činovnika u državnim bolnicama treba tačno odrediti naročitom odredbom, u kojoj meri i gde se može učiteljsvo tim pravom koristiti.

U čl. 137.: Skraćeni broj godina službe za penziju.

a) Uračunavanje ratnih godina. U 3. stavu čl. 137.: Važnost odredbe čl. 282. budžet. zakona za 1922./23. god., (vidi »Služb. Novine« br. 105 od 9. okt. 1922) neka se primeni i na sve ostalo držav. činovnike.

b) Učitelji na severnoj državnoj granici u prostoru od 10

km širine od Koprivne do Radgone kao i u Prekmurju da imaju prava na skraćeni rok za penziju prema čl. 137., da im se osam meseci službe uračuna u godinu dana.

c) Učiteljima na radu u specialnim školama za abnormalnu decu, treba tako isto odobriti da se koriste odredbom čl. 137. t. j. da im se 8 meseci službe uračuna u godinu dana za penziju, zbog toga, što njihova služba zahteva više fizičkih i nervnih iscrpljenosti.

Ove olakšice u toj službi imali su učitelji u svima evropskim državama i kod nas u našoj državi ova odredba je važila, ali sada nepravedno je ukinuta.

U čl. 239.: Penzionisanim učiteljima krunske penzije, koje još i sada primaju, treba što pre uračunati u dinarsko vrednost, tako, da penzije uživaju po odredbama novoga zakona o činovnicima.

Srednješkolski vestnik.

—sr Redukcija profesorjev v Bosni. Ministarstvo prosvete namerava v Bosni in Hercegovini reducirati nad 30 gimnazijskih profesorjev. Proforsko društvo v Sarajevu bo v sporazumu z glavnim profesorskim udruženjem napravilo na pristojnih mestih vse potrebne korake, da se ta velika redukcija prepreči.

—sr Upokojeni profesorji in ravnateljji. Po najnovjšem ukazu ministarstva prosvete se upokoje: Fran Novak, direktor gimnazije v Ljubljani, Ivan Košan, profesor gimnazije v Mariboru; Emilijan Lilek, profesor gimnazije v Celju; Matej Suhač, profesor gimnazije v Celju; Alojzij Tavčar, profesor realke v Ljubljani; dr. Ivan Trtnik, profesor realne gimnazije v Ljubljani; Ignacij Fajdiga, direktor gimnazije v Kranju.

Vestnik meščanskih šol.

—c Ukinitve paralelk na meščanskih šolah. Ministarstvo prosvete je odredilo, da se na meščanskih šolah ukinejo vse paralelke, katerih ne poseča več kot 15 učencev ali učenk. Ministarstvo prosvete tudi odreja, da je na meščanskih šolah nadure kolikor mogoče najbolj reducirati. Svoje odredbo utemeljuje ministarstvo s tem, da so potrebščine za meščanske šole v budžetu tako nizko odmerjene, da ne prenesejo posebnih izdatkov.

—c Meščanska šola v Žalcu. Pripravljani odbor za zgradbo meščanske šole sklical je dne 17. februarja t. l. Žalčane k ponovnemu posvetovanju o zgradbi potrebnih prostorov za meščansko šolo, koja bi se morala sicer ukiniti, ker v sedanjem poslopu osnovne šole ni zadostnih učnih sob. Odzvalo se je povoljno številno Žalčanov. Sprejela se je soglasno nastopna resolucija: Na sestanku v gostilni Kukec dne 17. februarja 1924 zbrani Žalčani izjavljajo, da bi pomenila ukinitve meščanske šole v Žalcu katastrofo na kulturnem in gospodarskem polju ne samo trga samega, ampak tudi cele Savinjske doline. V času stare Avstrije z najhujšimi napori priborjena edina slovenska meščanska šola ne sme pod nikakimi pogoji pasti, osobito, ker naj služi razmahu glavnega vira savinjskega blagostanja — našemu hmeljarstvu. Zaradi tega naprosamo merodajne činitelje, da zastavijo vse svoje moči, da se ta za nas neobhodno potrebnemu kulturnemu zavodu obdrži in ž njim doseže končni cilj, imeti duševno in praktično izobrazbo mladine, bodočnost našo in naših potomcev. Apeliramo na državo, da tudi ona priskoči temu zavodu na pomoč; kajti čim višja izobrazba, tem več uspeha, tem večja davčna moč v Savinjski dolini. Mi tukaj zbrani se zavezemo prispevati vsak po svoji moči k zgradbi in apeliramo na danes navzoče, da se tej naši akciji pridružijo in z odprtimi rokami podpirajo zgradbo našega prepotrebne učnega zavoda.

Najnujnejše izvršilne uredbe k uradniškemu zakonu.

(Predlogi Pov. UJU v Ljubljani na seji Glavnega Odbora UJU v Beogradu, dne 16.—18. decembra 1923).

Vlada da izda što pre potrebne Uredbe o čl. 37., 39., 40., 112 i 137. zak. o činov. da bi se zakon mogao izvoditi.

(Vidi »Službene Novine« br. 199., dne 1. IX. 1923).

I. Predlozi, koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom izrade tih Uredaba.